

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - septembar/rujan 2013. godine**

Sarajevo, novembar/studeni 2013. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	4
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH</i>	6
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	7
3.1. <i>Cijene – Indeks potražakih cijena (CPI)</i>	7
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	7
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	8
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	9
3.5. <i>Depoziti</i>	10
3.6. <i>Kredit</i>	11
3.7. <i>Berze</i>	12
4. Vanjski sektor.....	13
5. Strane direktne investicije.....	14

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno – četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Prema dostupnim podacima ekonomski rast u trećem kvartalu postepeno slabi u odnosu na polugodište, a pogotovo prvo tromjesečje. Glavni uzroci toga su sve slabiji rast robnog izvoza i industrijske proizvodnje, te sve izraženije slabljenje domaće tražnje. Nominalni rast robnog izvoza u trećem tromjesečju je iznosio tek 3,7% (g/g) što je upola niža stopa u odnosu na drugi kvartal. Time je devetomjesečni rast izvoza usporen za 1,7 procentnih poena u odnosu na polugodište.

U isto vrijeme, visok industrijski rast u prvom polugodištu je bio rezultat ne samo šestomjesečnog oporavka proizvodnje započetog krajem 2012. nego i niske osnovice iz prethodne godine uzrokovane naglim padom u prvom kvartalu. Na žalost, nakon što je u aprilu dostignuta rekordna proizvodnja u posljednjih nekoliko godina, došlo je do tromjesečnog pada industrijske proizvodnje je u periodu maj-juli koji je nakratko zaustavljen tek u avgustu 2013 (rast od 1,5% u odnosu na juli). Na žalost u septembru industrijska proizvodnja ponovo bilježi blagi pad (0,2% g/g) tako da je treći kvartal obilježila industrijska stagnacija. Time je industrijski rast usporen sa stope od 7% u prvom polugodištu na 6,2% u prvih devet mjeseci 2013 godine. Spriječavanje daljnjeg slabljenja rasta industrije u četvrtom tromjesečju bi moglo biti još izazovnije obzirom na znatno veću osnovicu od novembra 2012 kada je počeo industrijski oporavak.

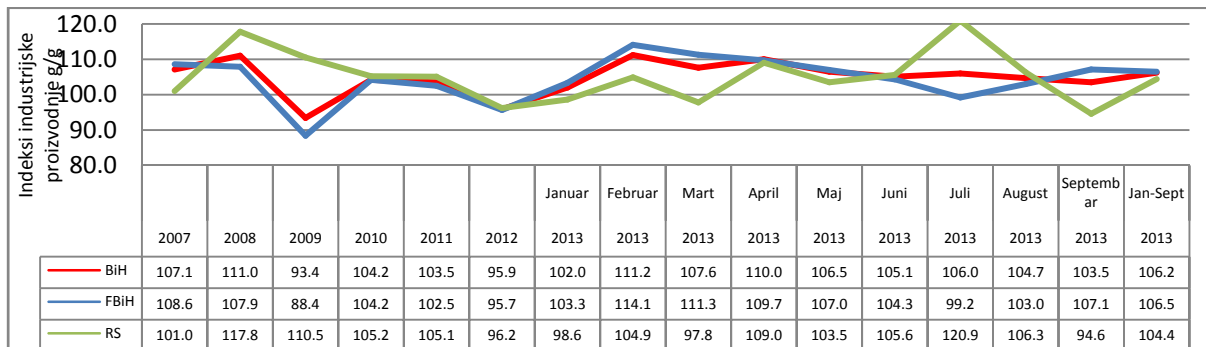
Polugodišnji rast građevinskih radova takođe usporava u prva dva mjeseca trećeg kvartala i to kao rezultat usporavanja rasta radova u FBiH uprkos smanjenju pada u RS. Nizak rast vrijednosti radova u avgustu od 6% (g/g), te septembarski pad od 2,3% (g/g) su najviše doveli do usporavanja polugodišnjeg građevinskog rasta (13,2%) u FBiH za 3,2 procentna poena u trećem tromjesečju. S druge strane, julskim rastom vrijednosti izvršenih radova u RS od 10,9%, te septembarskim rastom od 11,2% je zaustavljen polugodišnji pad od 3,4% tako da je građevinarstvo RS stagniralo u prvih devet mjeseci 2013. Produbljavaње pada uvoza u periodu trećem tromjesečju je najvjerovatnije bilo posljedica slabe domaće, ali i izvozne tražnje.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-septembar 2013. godine kalendarski prilagođen rast fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH iznosio je 6,2% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Međutim potrebno je imati na umu da je ovaj rast ostvaren ponajviše zahvaljujući izrazito niskoj osnovici iz prethodne godine, te povoljnim vremenskim prilikama i blagom poboljšanju izvozne tražnje u 2013. godini. U proteklih 9 mjeseci najjačani doprinos ukupnom rastu industrijske proizvodnje ostvaren je u prerađivačkoj industriji i sektoru za proizvodnju električne energije. Ako se posmatraju desezonirani podaci industrijske proizvodnje na mjesečnom nivou može se konstatovati da je ovaj rast ostvaren uglavnom zahvaljujući pozitivnim dešavanjima u periodu januar-april 2013. godine. Industrijska proizvodnja u BiH već tokom maja mjeseca 2013. godine počela je da gubi momentum koji je imala na početku godine. Tako je u septembru 2013. godine ukupni desezonirani indeks industrijske proizvodnje u BiH zabilježio blagi pad od 0,2% u odnosu august tekuće godine. Posmatrano po entitetima, FBiH ostvarila je blagi rast industrijske proizvodnje od 1,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok je u RS-u zabilježeno smanjenje od 3,1%.

Grafikon 1: Indeksi industrijske proizvodnje u BiH

Izvor: BHAS, FZZS FBiH, RZSR²

1.2. Tržište rada u BiH

Broj zaposlenih lica u BiH se u avgustu 2013. godine nastavio smanjivati (0,6% g/g). Administrativna stopa nezaposlenosti³ u BiH u avgustu 2013. godine iznosi 44,9%. Broj nezaposlenih u BiH je u septembru iznosio 555,1 hiljada lica što je za 1,8% više pri međugodišnjem poređenju. Sve oblasti javnog sektora bilježe porast broja zaposlenih lica u odnosu na isti mjesec prethodne godine. S druge strane, broj zaposlenih u privatnom sektoru je smanjen, a najintenzivnije smanjenje broja zaposlenih je u građevinarstvu, trgovini na veliko i malo, djelatnostima umjetnosti, zabave i rekreacije i ostalim uslužnim djelatnostima.

Prosječna neto plata u BiH u avgustu 2013. godine je iznosila 828 KM i nominalno je manja za 0,3% g/g. U oblasti privatnog sektora, najveća međugodišnja smanjenja plata u posmatranom mjesecu su registrovana u oblasti stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti, poljoprivredi, lovnu i šumarstvu,

¹ BHAS, Saopštenje, korigovano izdanje „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za septembar 2013. godine-prethodni podaci“, 01.11.2013. godine.

² U prikazanoj tabeli i grafikonu se nalaze godišnji kalendarski prilagođeni indeksi obima industrijske proizvodnje u BiH.

³ Podatak o stopi nezaposlenosti se odnosi na juli 2013. godine jer broj zaposlenih lica za avgust u periodu pripreme Informacije nije objavljen.

prevozu i skladištenju, te hotelijerstvu i restoranima. S druge strane, u oblasti javnog sektora, niže plate su registrovane u zdravstvu i obrazovanju. Prosječna penzija u BiH u septembru 2013. godine je iznosila 337⁴ KM i veća je nominalno za 0,6% u odnosu na isti mjesec 2012. godine. Uvećanje penzija u BiH je posljedica povećanja penzija u RS. Time je minimalna penzija u RS uvećana za 3,5% i iznosi 166 KM, dok je u FBiH nepromijenjena i iznosi 310,7 KM.

Tabela 1: Osnovni indikatori tržišta rada u BiH

	Broj zaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	687.710	0,1%
II 2013.	684.580	-0,1%
III 2013.	684.753	-0,3%
IV 2013.	684.656	-0,5%
V 2013.	685.294	-0,6%
VI 2013.	686.299	-0,6%
VII 2013.	685.773	-0,5%
VIII 2013.	683.339	-0,6%
I-VIII 2013.	685.300	-0,4%
	Broj nezaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	554.640	2,5%
II 2013.	554.605	2,0%
III 2013.	553.580	2,0%
IV 2013.	549.519	1,7%
V 2013.	547.325	1,9%
VI 2013.	548.307	1,9%
VII 2013.	552.989	2,0%
VIII 2013.	555.820	1,8%
IX 2013.	555.087	1,8%
I-IX 2013.	552.430	2,0%
	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	829	0,4%
II 2013.	815	-0,4%
III 2013.	819	-0,5%
IV 2013.	824	0,1%
V 2013.	832	-0,5%
VI 2013.	822	0,1%
VII 2013.	830	0,3%
VIII 2013.	828	-0,3%
I-VIII 2013.	825	-0,1%
	Prosječna penzija u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2013.	336	-1,7%
II 2013.	337	0,1%
III 2013.	337	0,1%
IV 2013.	336	0,0%
V 2013.	336	-0,1%
VI 2013.	336	-0,1%
VII 2013.	336	0,1%
VIII 2013.	334	-0,5%
IX 2013.	337	0,6%
I-IX 2013.	336	-0,2%

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Entitetski zavodi za zapošljavanje i Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

⁴ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od BH entiteta.

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Indirektni porezi bilježe pad neto prihoda od 1,9% (g/g) u prvih devet mjeseci 2013. godine i to nakon stagnacije bruto prihoda i snažnim porastom povrata sa JR UIO od 12,9% (g/g). Rast bruto prihoda je bio posljedica smanjenja neto prihoda od PDV-a od 2%, te smanjenja prihoda od akciza (0,5%), carina i putarina. Smanjenje neto prihoda je dovelo do smanjenja ukupno alociranih sredstva različitim nivoima vlasti. Ovo je dodatno pogoršano snažnim porastom servisiranja vanjskog duga od 63,8% što je umanjilo preostala sredstva doznačena za budžetsku potrošnju od 7% (g/g).

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (januar-septembar)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013					
							jan-sep	K1	K2	K3	jul	avg	sep
Bruto prihodi - prikupljeno	18,1	11,1	-11,8	6,9	6,3	-0,1	0,3	0,6	4,3	-3,1	-5,1	-7,9	3,0
Povrati	79,5	50,5	-21,0	-1,6	21,2	0,2	12,9	16,0	13,8	9,1	0,0	3,3	26,3
Neto prihodi - prikupljeno	13,0	5,8	-10,0	8,4	4,0	-0,1	-1,9	-2,4	2,7	-5,2	-6,0	-9,8	-0,8
PDV	15,2	8,7	-9,3	6,0	5,0	0,5	-2,0	-2,0	-0,9	-3,0	3,2	-10,1	-1,6
Carine	17,5	-0,7	-47,2	-13,2	-7,4	-18,5	-7,0	-2,7	-9,5	-8,0	-14,4	-11,8	2,5
Akcize	6,4	2,1	6,4	17,4	7,9	2,8	-0,5	-4,0	14,3	-11,4	-20,4	-14,0	2,9
Putarine	5,7	1,5	32,0	22,2	-5,3	-1,3	-1,0	-7,9	4,0	-0,2	-5,3	-4,8	10,8
Ostali prihodi	83,2	-0,5	-7,9	-2,7	-2,7	-1,7	-0,5	4,4	-1,4	-3,7	-9,2	-4,3	3,7
Neusklađeni prihodi	-52,3	17,9	-80,3	409,2	-67,2	-70,4	-43,3	150,4	53,8	-131,2			
Raspoloživo za raspodjelu	18,7	10,9	-11,7	6,8	6,3	0,0	0,4	0,3	4,6	-1,8	-4,7	-8,5	3,5
Minimalne rezerve	19,1	76,7	-20,1	-0,8	20,7	0,2	12,5	16,1	12,7	4,7	3,2	3,9	20,5
Budžeti	18,6	3,6	-10,1	8,1	4,1	-0,1	-1,8	-2,8	3,2	-2,9	-6,1	-10,6	0,5
Servisiranje vanjskog duga	-12,0	-3,9	5,6	23,4	12,9	37,2	63,8	76,7	68,6	107,5	77,4	-12,6	62,2
FBIH	-12,8	-4,6	8,9	25,0	12,5	37,8	66,8	87,3	68,3	111,3	107,7	-7,3	59,0
RS	-10,9	-2,9	0,4	20,8	13,7	36,1	58,9	60,3	69,4	101,1	39,5	-19,3	68,5
BD	694,5	44,9	3,8	-6,6	-3,2	19,7	2,9	0,0	7,4	93,4			
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	20,9	4,0	-10,9	7,2	3,5	-2,8	-7,0	-7,0	-4,1	-10,9	-8,3	-10,5	-10,3
Institucije BiH	12,6	5,9	8,0	-5,5	0,0	8,9	-0,1	5,9	0,6	-8,7	-15,6	-4,0	5,4
FBIH	21,0	3,2	-14,4	9,7	3,2	-6,0	-7,3	-9,9	-2,7	-9,7	-5,9	-10,6	-11,8
RS	25,8	4,5	-13,4	10,2	5,9	-2,8	-11,1	-9,5	-10,4	-15,5	-8,4	-13,5	-17,8
BD	18,2	4,4	-13,6	10,2	4,9	-1,5	-2,2	-4,4	3,6	-1,8	-4,1	-11,7	-0,3

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

2.2. Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH

Prema podacima entitetskih poreskih uprava, na nivou BiH je u prvih devet mjeseci 2013. ostvaren skroman godišnji rast prihoda od direktnih poreza, doprinosa, taksi i sl od 2,7%. Pri tome je u FBIH zabilježen rast od 3,3%, te 1,6% u RS. Ovo je rezultat rasta direktnih poreza od 3,9%, rasta doprinosa od 1%, te taksi i naknada od 10,7%.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl za period januar-septembar

Naziv prihoda	FBiH jan-sep			RS jan-sep			BiH jan-sep		
	miliona KM		rast u	miliona KM		rast u	miliona KM		rast u %
	2012	2013	%	2012	2013	%	2012	2013	
Direktni porezi	373,7	382,9	2,5	307,2	324,3	5,6	681,0	707,2	3,9
Porez na dohodak	198,8	203,3	2,2	190,2	191,7	0,8	389,0	395,0	1,5
Porez na dobit	118,8	117,9	-0,7	100,0	107,8	7,9	218,8	225,7	3,2
Porezi građana	55,2	60,8	10,2	8,8	16,2	84,9	64,0	77,0	20,4
Ostali porezi	0,9	0,9	1,2	8,3	8,6	3,2	9,2	9,5	3,0
Ostale takse, kazne i naknade	289,3	337,7	16,7	223,5	230,3	3,0	512,9	567,9	10,7
Doprinosi	1.924,9	1.952,2	1,4	953,6	953,8	0,0	2.878,5	2.906,1	1,0
PIO	1.064,0	1.072,7	0,8	507,7	517,9	2,0	1.571,7	1.590,6	1,2
Zdravstvo	774,2	790,7	2,1	377,4	368,2	-2,5	1.151,6	1.158,9	0,6
Nezaposleni	86,7	88,8	2,5	26,5	26,2	-1,1	113,2	115,1	1,7
Dječija zaštita			-	39,3	38,6	-1,7	39,3	38,6	-1,7
Zapošljavanje invalida			-	2,6	2,9	9,8	2,6	2,9	9,8
UKUPNO	2.588,0	2.672,8	3,3	1.484,3	1.508,4	1,6	4.072,3	4.181,2	2,7

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

U BiH je u septembru 2013. godine zabilježeno smanjenje cijena od 0,5% g/g. Smanjenje opšteg nivoa cijena u BiH u septembru je posljedica smanjenja cijena u kategorijama hrane i bezalkoholnih pića za 1,5% g/g, prevoza 3%, odjeće i obuće 2,4%, te zdravstva za 1,8%. Sve ostale kategorije CPI indeksa bilježe skroman rast cijena. Izuzetak je kategorija alkohola i duvana u kojoj je registrovan brži rast cijena (6,2% g/g).⁵

Tabela 4: Kretanje cijena odabranih kategorija u BiH – poređenje g/g (%)

	2013.									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	I-IX
Hrana i bezalkoholna pića	2,8	1,6	1,4	1,4	1,3	2,1	1,0	0,4	-1,5	1,2
Stanovanje, vodosn., el. energija, plin i drugi energenti	1,5	1,2	1,1	0,7	0,6	0,6	0,7	1,2	1,2	1,0
Prevoz	1,4	0,9	-0,9	-2,6	-2,4	-0,6	0,1	-2,1	-3,0	-1,1
Alkohol i duvan	6,4	6,2	6,6	6,2	6,5	6,5	6,4	6,4	6,2	6,4
Inflacija u BiH	1,3	1,0	0,6	0,4	0,4	1,0	0,8	-0,2	-0,5	0,3

Izvor: BHAS

3.2. Monetarni agregati

Ukupna novčana masa (M2) za devet mjeseci 2013. godine zabilježila je rast od 6,7% g/g zahvaljujući rastu transakcijskog novca (M1) i kvazi novca (QM), odnosno njihovih komponenti, a što se može vidjeti iz tabele ispod.

⁵ Uvećanja akciza na duvanske proizvode na početku 2013. godine.

Tabela 5: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Pričuveni novac (M0)	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
1	3	4	5	6=4+5	7	8	9	10=7+8+9	11=6+10
01.2013.	5.726	2.337	3.736	6.073	2.667	1.081	5.038	8.787	14.860
02.2013.	5.750	2.358	3.722	6.080	2.681	1.071	5.030	8.782	14.863
03.2013.	5.641	2.403	3.839	6.242	2.716	1.062	5.107	8.884	15.127
04.2013.	5.720	2.424	3.837	6.261	2.755	1.047	5.100	8.901	15.162
05.2013.	5.759	2.408	3.864	6.272	2.807	1.071	5.081	8.959	15.231
06.2013.	5.762	2.441	3.817	6.259	2.777	1.157	5.043	8.976	15.235
07.2013.	5.992	2.502	3.951	6.453	2.762	1.116	5.040	8.918	15.371
08.2013.	6.254	2.551	4.131	6.682	2.810	1.111	5.083	9.003	15.685
09.2013.	6.273	2.507	4.124	6.631	2.888	1.133	5.081	9.103	15.734
Stope rasta g/g									
01.2013.	1,4%	1,7%	-1,8%	-0,5%	14,6%	0,0%	5,0%	7,0%	3,8%
02.2013.	3,9%	1,5%	0,0%	0,5%	12,9%	-4,3%	4,8%	5,9%	3,6%
03.2013.	3,3%	3,1%	2,5%	2,7%	14,2%	0,2%	6,5%	7,9%	5,7%
04.2013.	7,7%	2,6%	1,9%	2,1%	14,3%	1,3%	5,3%	7,4%	5,2%
05.2013.	12,9%	3,4%	2,2%	2,6%	15,0%	3,2%	4,1%	7,2%	5,3%
06.2013.	9,6%	3,6%	2,8%	3,1%	14,5%	6,1%	2,6%	6,5%	5,1%
07.2013.	13,8%	3,5%	1,7%	2,4%	16,4%	2,8%	2,9%	6,7%	4,9%
08.2013.	11,3%	5,0%	5,4%	5,2%	15,8%	3,5%	3,3%	7,0%	6,2%
09.2013.	11,9%	3,5%	8,9%	6,8%	14,8%	9,2%	2,1%	6,7%	6,7%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječna obvezna pričuva

Prosječne obvezne pričuve za devet mjeseci 2013. godine iznosile su 1,3 mlrd. KM što predstavlja povećanje od 3,3% g/g, dok je prosječan saldo računa obveznih pričuva povećan za 203% u odnosu na isto razdoblje prošle godine i iznosi 3,3 mlrd. KM. Stopa obvezne pričuve nije zabilježila promjene i iznosila je 8,5%, dok je implicitna stopa obvezne pričuve iznosila 21,1%.

Tabela 6: Prosječna obvezna pričuva (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Osnovica za obračun obvezne pričuve	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Razlika	Stopa obvezne pričuve	Implicitna stopa obvezne pričuve
1	2	3	4	5=4-3	6	7
01.2013.	14.913,3	1.267,6	2.998,7	1.731,1	8,5%	20,1%
02.2013.	14.908,2	1.267,5	2.985,3	1.717,7	8,5%	20,0%
03.2013.	14.893,7	1.264,9	2.943,5	1.678,6	8,5%	19,8%
04.2013.	15.003,8	1.274,5	2.893,8	1.619,3	8,5%	19,3%
05.2013.	15.083,6	1.283,1	2.988,2	1.705,1	8,5%	19,8%
06.2013.	15.061,6	1.282,2	2.940,9	1.658,7	8,5%	19,5%
07.2013.	15.062,9	1.283,4	3.040,5	1.757,1	8,5%	20,2%
08.2013.	15.159,7	1.292,8	3.199,2	1.906,5	8,5%	21,1%
09.2013.	15.343,8	1.308,6	3.319,3	2.010,7	8,5%	21,6%
Stopa rasta g/g						
01.2013.	-1,2%	-1,6%	-1,0%	-0,4%	-	-
02.2013.	1,1%	0,6%	4,8%	8,1%	-	-
03.2013.	1,6%	1,2%	5,5%	9,0%	-	-
04.2013.	3,1%	2,7%	7,2%	11,0%	-	-
05.2013.	3,4%	3,2%	22,8%	43,3%	-	-
06.2013.	3,0%	2,9%	21,9%	42,1%	-	-
07.2013.	3,0%	3,0%	23,4%	44,2%	-	-
08.2013.	2,8%	2,7%	22,5%	41,0%	-	-
09.2013.	3,3%	3,3%	20,3%	34,6%	-	-

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Godišnja stopa rasta deviznih pričuva za devet mjeseci (9,7%) bila je gotovo ista zabilježenoj za osam mjeseci (9,6%) 2013. godine. Bruto devizne pričuve u promatranom razdoblju iznosile su 6,9 mlrd. KM. Struktura deviznih pričuva nije se značajnije mijenjala u odnosu na prethodni mjesec, pa tako investicije u vrijednosne papire imaju najveće učešće (70,9%), potom slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (25,0%), zlato (2,7%), inozemna valuta u trezoru CB BiH (1,3%) i specijalna prava vučenja.

Tabela 7: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve	Neto devizne pričuve	Monetarna pasiva	Neto inozemna aktiva Centralne banke
1	2	3	4	5	6	7	8=2+...7	10	11	12=10-11
01.2013.	230,6	4,4	38,9	1.707,4	0,0	4.347,5	6.328,7	6.327,6	5.850,4	477,1
02.2013.	226,5	2,1	56,4	1.772,8	0,0	4.319,4	6.377,1	6.375,7	5.876,1	499,7
03.2013.	234,2	2,1	74,9	2.253,6	0,0	3.765,7	6.330,6	6.329,4	5.811,8	517,6
04.2013.	211,4	5,5	99,4	2.313,7	0,0	3.748,2	6.378,1	6.376,4	5.885,6	490,7
05.2013.	201,1	3,5	86,2	1.773,7	0,0	4.332,3	6.396,9	6.395,7	5.937,8	457,9
06.2013.	177,0	79,3	50,0	1.735,8	0,0	4.420,4	6.462,5	6.461,4	6.061,5	399,9
07.2013.	186,9	5,4	93,2	1.748,3	0,0	4.550,0	6.583,8	6.581,7	6.151,0	430,7
08.2013.	198,0	3,0	67,0	1.958,7	0,0	4.596,3	6.823,0	6.821,4	6.400,6	420,8
09.2013.	184,1	2,4	92,5	1.725,3	0,0	4.894,5	6.898,8	6.897,6	6.471,1	426,5
Stopa rasta g/g										
01.2013.	-	22,2%	-14,7%	-61,1%	-	134,1%	0,5%	0,5%	1,2%	-8,0%
02.2013.	43,6%	75,0%	-32,9%	-50,3%	-	82,2%	3,2%	3,2%	3,8%	-2,5%
03.2013.	49,7%	75,0%	4,8%	-33,8%	-	51,8%	3,5%	3,5%	3,8%	0,9%
04.2013.	34,3%	96,4%	13,6%	-27,8%	-	51,2%	7,5%	7,5%	8,1%	0,9%
05.2013.	28,2%	600,0%	-9,0%	-40,8%	-	74,5%	11,7%	11,7%	13,4%	-6,7%
06.2013.	11,4%	15760,0%	-47,4%	-41,3%	-	65,3%	9,8%	9,8%	12,4%	-18,5%
07.2013.	13,3%	92,9%	33,3%	-34,2%	-	51,9%	11,8%	11,8%	14,3%	-15,2%
08.2013.	17,4%	650,0%	46,9%	-24,3%	-	34,3%	9,6%	9,6%	11,9%	-17,1%
09.2013.	7,4%	-27,3%	208,3%	-29,1%	-	34,0%	9,7%	9,7%	12,0%	-16,8%

Izvor: CB BiH

3.5 Depoziti

Ukupno prikupljeni depoziti za devet mjeseci 2013. godine iznosili su 13,9 mlrd. KM i veći su za 6% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Rast su prvenstveno generirali depoziti sektora stanovništva koji čine 58,1% ukupnih depozita. I depoziti sektora nefinancijskih poduzeća u zadnja dva mjeseca bilježe nešto bolji godišnji rast, ali treba uzeti u obzir da je taj rast ostvaren na smanjenu osnovicu iz prethodne godine. Depoziti ovog sektora čine 25,4% ukupnih depozita. Depoziti opće vlade nastavili su negativan trend rasta zbog čega se kontinuirano smanjuje učešća depozita ovog sektora u ukupnim depozitima. Detaljan pregled iznosa depozita prema sektorima kao i godišnje stope rasta dani su u tabeli ispod.

Tabela 8: Kretanje depozita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinancijskih poduzeća	Depoziti opće vlade	Ostali
2013.	01.	13.292,80	7.686,5	3.240,7	1.280,3	1.085,3
2013.	02.	13.272,80	7.799,8	3.173,7	1.219,1	1.080,2
2013.	03.	13.472,80	7.883,6	3.275,7	1.195,5	1.117,9
2013.	04.	13.440,30	7.924,6	3.312,2	1.143,1	1.060,3
2013.	05.	13.534,00	7.930,4	3.339,3	1.175,1	1.089,3
2013.	06.	13.474,50	7.931,1	3.321,2	1.126,2	1.095,9
2013.	07.	13.621,70	7.964,7	3.343,5	1.209,2	1.104,3
2013.	08.	13.861,20	8.015,2	3.492,8	1.211,0	1.142,2
2013.	09.	13.929,70	8.094,3	3.543,4	1.178,0	1.113,9
Stopa rasta g/g						
2013.	01.	2,9%	8,6%	-3,6%	-10,9%	4,1%
2013.	02.	2,9%	9,0%	-3,1%	-11,7%	-0,1%
2013.	03.	5,6%	9,8%	2,8%	-8,8%	3,3%
2013.	04.	4,7%	9,2%	2,1%	-10,0%	0,1%
2013.	05.	4,5%	8,8%	1,8%	-11,4%	2,4%
2013.	06.	3,9%	8,2%	1,5%	-14,6%	4,6%
2013.	07.	5,0%	8,3%	0,1%	-2,9%	7,5%
2013.	08.	5,4%	8,3%	4,3%	-9,2%	7,0%
2013.	09.	6,0%	9,4%	8,5%	-10,7%	-4,1%

Izvor: CBBiH

3.6 Krediti

Značajnijih promjena u kretanju kredita nije zabilježeno. Ukupno plasirani krediti na kraju devet mjeseci 2013. godine iznosili su 16,2 mlrd. Trend usporenog rasta i dalje je prisutan, zbog usporavanja rasta kredita općoj vladi, kao i zbog usporenog rasta kredita plasiranih sektoru stanovništva i sektoru nefinancijskih poduzeća. Detaljan pregled iznosa depozita prema sektorima kao i godišnje stope rasta dani su u tabeli ispod.

Tabela 9: Kretanje kredita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinancijskim poduzećima	Kreditni općoj vladi	Kreditni ostalim sektorima
2013.	01.	15.863,8	6.750,6	8.189,3	834,9	89,0
2013.	02.	15.911,2	6.750,1	8.237,8	834,2	89,2
2013.	03.	16.013,6	6.787,5	8.284,8	835,7	105,8
2013.	04.	16.114,9	6.802,1	8.350,7	851,7	110,7
2013.	05.	16.165,6	6.834,4	8.372,3	844,6	114,4
2013.	06.	16.138,7	6.876,2	8.300,9	846,9	114,7
2013.	07.	16.129,3	6.921,8	8.266,7	834,0	106,7
2013.	08.	16.161,9	6.945,1	8.253,5	871,9	91,5
2013.	09.	16.208,7	6.989,3	8.257,8	870,2	91,6
Stopa rasta g/g						
2013.	01.	3,3%	0,9%	3,6%	23,2%	4,3%
2013.	02.	3,4%	1,4%	3,5%	22,0%	11,1%
2013.	03.	3,6%	1,5%	3,7%	23,2%	15,5%
2013.	04.	3,6%	1,4%	3,7%	23,9%	14,6%
2013.	05.	3,1%	1,1%	3,2%	22,5%	3,1%
2013.	06.	2,9%	1,3%	2,6%	22,5%	9,1%
2013.	07.	2,5%	1,8%	2,1%	12,9%	11,4%
2013.	08.	1,8%	2,1%	1,1%	6,5%	1,6%
2013.	09.	1,9%	2,6%	1,0%	4,4%	-0,9%

Izvor: CBBiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu septembru 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 53,6 miliona KM što čini 43,8% od ukupnog ostvarenog prometa na BiH berzama. Promet na SASE u mjesecu septembru bilježi rast od 3,7% odnosu na promet u istom mjesecu u 2012. godini.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu septembru 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 68,9 miliona KM što čini 56,2% od ukupnog prometa ostvarenog na BiH berzama. Promet na BLSE bilježi rast od gotovo 12,4 puta u odnosu na promet u istom mjesecu prošle godine. Ukupan promet u mjesecu septembru na obje berze (Sarajevskoj i Banjalučkoj) u iznosu od miliona 122,6 miliona KM bilježi rast od 114% poredeći sa vrijednostima u istom periodu 2012. godine.

Tabela 10: Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Sep-11	70.430.539	28.122.642	98.553.181
Sep-12	51.718.579	5.571.205	57.289.784
Sep-13	53.656.905	68.971.649	122.628.554

Na Sarajevskoj berzi (SASE) na kraju trećeg kvartala 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 70 miliona KM što čini 44,3% od ukupnog ostvarenog prometa na BiH berzama. Promet na SASE bilježi pad od 10,5% odnosu na promet u istom periodu u 2012. godini.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) na kraju trećeg tromjesečja 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 87,9 miliona KM što čini 55,7% od ukupnog prometa ostvarenog na BiH berzama. Promet na BLSE bilježi rast od 18,1%. Ukupan promet u tri kvartala na obje berze (Sarajevskoj i Banjalučkoj) u iznosu od 158 miliona KM bilježi minimalan rast od 3,4% poredeći sa vrijednostima u istom periodu 2012. godine.

Tabela 11: Promet (u KM) na kraju trećeg kvartala 2013. godine

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
K3 2011	109.091.875	43.030.752	152.122.627
K3 2012	78.339.568	74.491.779	152.831.347
K3 2013	70.064.549	87.950.140	158.014.689

U isto vrijeme kapitalizacija u mjesecu septembru 2011., 2012. i 2013. godine je iznosila:

Tabela 12: Kapitalizacija (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Sep-11	4.899.105.526,78	4.031.843.650,84	8.930.949.177,62
Sep-12	4.113.810.587,00	3.825.461.397,22	7.939.271.984,22
Sep-13	4.498.270.506,32	4.090.693.377,74	8.588.963.884,06

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu septembru 2013. godine sa vrijednostima u mjesecu septembru 2012. godine zabilježen je rast od 9,3%, dok kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu septembru 2013. godine bilježi rast od 6,9% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu septembru 2012. godine. Vrijednost ukupne kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u septembru 2013. godine bilježi rast od 8,2% u odnosu na vrijednosti u mjesecu septembru 2012. godine.

4. Vanjski sektor

U razdoblju januar - septembar 2013. godine izvoz je iznosio 6,2 milijarde KM, što je za 7% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 11,1 milijardu KM, što je za 2,3% manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 56,4%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit iznosio 4,8 milijardi KM. Izvoz u zemlje CEFTA je iznosio 972 miliona KM, što je za 2,7% manje nego u istom razdoblju 2012. godine, dok je uvoz iznosio 1,2 milijarde KM, što je za 0,8% manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Izvoz u zemlje EU je iznosio 4,6 milijardi KM, što je za 8,6% više nego u istom razdoblju 2012. godine, dok je uvoz iznosio 6,7 milijardi KM, što je za 2,7% manje nego u istom razdoblju prethodne godine.

Posmatrajući strukturu robne razmjene po najznačajnijim uvoznim i izvoznim stavkama za period januar – septembar 2013. godine vidljivo je da su nafta i naftni derivati; mašine i aparati; bazni metali; te prehrana dominirali na strani uvoza, dok su najznačajnije izvozne pozicije bazni metali gdje kao i kod uvoza dominiraju aluminij, željezo i čelik, te njihovi proizvodi; rezervni dijelovi za autoindustriju; razni gotovi proizvodi kao što su namještaj, odjeća i obuća.

Bosna i Hercegovina je u periodu januar – septembar 2013. godine uvezla 1,6 milijardi KM nafte i naftnih derivate, u odnosu na isti period prošle godine, ostvaren je pad uvoza ove vrste proizvoda za

8,3%. S druge strane BiH je izvezla 388 milona KM električne energije i izvoz iste je u značajnom porastu.

Drugo mjesto po vrijednosti uvoza zauzimaju mašine, aparati i mehanički uređaji čiji je uvoz u prvih devet mjeseci 2013. godine iznosio 1,3 milijarde KM. U odnosu na isti period prošle godine, uvoz mašina je blago umanjen za 1%. S druge strane BiH je na međunarodna tržišta izvezla 632 miliona KM ove kategorije proizvoda i u odnosu na isti period prošle godine, izvoz je veći za 6,4%.

Značajan udio u strukturi bosanskohercegovačkog uvoza zauzimaju prehrambene prerađevine kojih je u periodu januar - septembar 2013. godine uvezeno u iznosu od 1,1 milijardu KM, i u odnosu na isti period prošle godine uvoz bilježi blagi pad od 0,6%.

Sljedeća značajna uvozna stavka su bazni metali kojih je BiH uvezla u iznosu od 1 milijardu KM. Od baznih metala najviše su se uvozili željezo i čelik, njihovi proizvodi, te aluminij i proizvodi od aluminija. U periodu januar – septembar 2013. godine u odnosu na isti period prošle godine uvoz ove kategorije proizvoda je veći za 2,6%. Na strani izvoza baznih metala situacija nije tako dobra kao predhodnih godina, jer je u prvih devet mjeseci 2013. godine pad izvoza iznosio 7,5%, a posmatrano vrijednosno BiH je na inozemna tržišta izvezla 1,3 milijarde KM ove kategorije proizvoda. Vrlo je bitno pronaći načina za uspješniji izvoz baznih metala, jer oni u ukupnom izvozu učestvuju sa oko 20% i svakako su najbolji BH izvozni potencijal bez obzira na pad tokom prvih devet mjeseci 2013. godine.

BiH je tokom prvih devet mjeseci tekuće godine uvezla 1,1 milijardu KM hemijskih proizvoda, čiji je uvoz u odnosu na prošlu godinu doživio pad od 2,4%. S druge strane izvoz ove kategorije proizvoda je skroman i iznosi 394 miliona KM i bilježi blagi pad od 0,6% u odnosu na prošlu godinu.

Kategorija raznih proizvoda gdje je uključen namještaj u periodu januar – septembar 2013. godine ostvarila je izvoz od 675 miliona KM. U odnosu na isti period prošle godine izvoz namještaja je doživio rast od 10,4%.

Tabela 13: Vanjskotrgovinski promet

u 000 KM	Januar - Septembar 2012	Januar - Septembar 2013	Promjena Januar - Septembar 2013/2012
UVOZ	11.410.491	11.146.805	-2,3%
IZVOZ	5.882.699	6.291.919	7,0%
TRGOVINSKI DEFICIT	-5.527.792	-4.854.886	-12,2%

5. Strane direktne investicije

Prema revidiranim podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH strana ulaganja u trećem kvartalu 2013. godine su iznosila 27,41 miliona KM, odnosno ulaganja u prva tri kvartala su iznosila 189,48 miliona KM što predstavlja smanjenje ulaganja za oko 50,6% u odnosu na ulaganja u prva tri kvartala prošle godine.

Tabela 14: Ulaganja po kvartalima u 2011., 2012. i 2013. godini iznose:

U milionima KM	K1	K2	K3	K4
2011	93,1	99,5	107,8	128
2012	-4,98	309,27	78,96	47,14
2013	98,52	63,55	27,41	

Prema podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa najveća ulaganja u prvom polugodištu 2013. godine su bila elektroenergetski sektor i to u „ETF Rudnik i termoelektrana Stanari“ d.o.o. Stanari u iznosu 73,22 miliona KM, „EHE“ d.o.o. Banja Luka u iznosu od 9,78 miliona KM i „Comsar energy RS“ u ukupnom iznosu od 9,55 miliona KM. Značajna su ulaganja u „Mlijekoprodukt“ d.o.o. Kozarska Dubica u iznosu od 14,5 miliona KM, zatim ulaganje u firmu „Aneks“ d.o.o. u iznosu 10,1 miliona KM i „Agraminvest“ d.o.o. u iznosu od 8,95 miliona KM. Za ovaj period je još interesantno je da je „NLB Leasing“ imala ulaganje 18,58 miliona KM ali u istome periodu i povlačenje kapitala od 14,56 miliona KM tako da je ukupno ulaganje iznosi 4,02 miliona KM.

Od događaja koji će imati utjecaja na strane direktne investicije u 2013. godini, treba spomenuti da je 27. septembra 2013. godine Agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“.

Nakon rasprave na sjednici, Vijeće ministara je usvojilo sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Iz svega navedenog u Informaciji, a posebno na osnovu ostalih raspoloživih podataka, može se zaključiti da su kretanja u bh. ekonomiji u prvih devet mjeseci 2013. godine bila znatno pozitivnija u odnosu na prethodnu godinu, ali da je zbog trendova koji ukazuju na slab ekonomski rast u okruženju karakterisan padom nekih od važnijih bh. izvoznih tržišta u drugom polugodištu tekuće godine potrebno poduzeti mjere i aktivnosti koje će poboljšati stanje u ekonomiji BiH.
2. Vijeće ministara će poduzeti sve potrebne mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti na promociji i privlačenju investicija, podršci izvozu, zapošljavanju radi poboljšanja stanja u gospodarstvu u BiH.
3. Vijeće ministara je primilo Informaciju k znanju.